

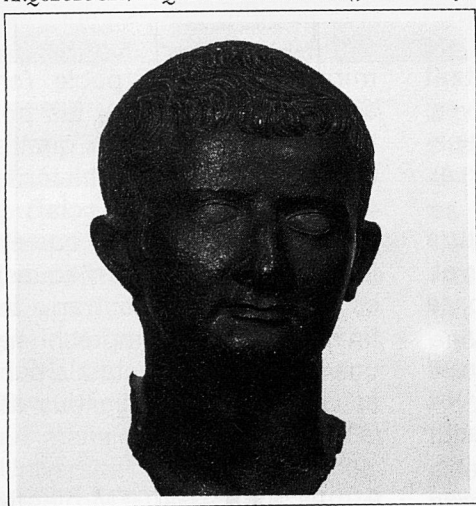
ENCICLOPÈDIA DE MENORCA: EL PER QUÈ D'UN PROJECTE

ENCICLOPÈDIA
DE
MENORCA

Josep Miquel Vidal
Director de l'Enciclopèdia de Menorca

ARQUEOLOGIA / ARQUEOLOGIA ROMANA (I)

*L. Plantamor
M. Orfila*

L'illa de Menorca va ser qualificada per Josep Pla com l'illa estudiada perquè, pensava l'escriptor empordanès, que hi havia poques terres del nostre entorn cultural, i segurament de cap altre indret, que tingués una relació tan elevada entre el nombre de publicacions referides al seu medi social i natural i la seva extensió geogràfica. És a dir, expressat duna manera més planera, Menorca era molt petita en extensió però, tanmateix, aquesta extensió geogràfica minsa havia donat

lloc a una abundant bibliografia sobre la seva realitat natural i sobre la població que hi havia viscut al llarg dels segles.

Aquesta afirmació no és ben bé certa o en tot cas s'hauria de matisar, com veurem tot d'una, però, tanmateix, la gran part que té de veritat és un dels factors que trobam en l'origen de l'Enciclopèdia de Menorca. És a dir, existia molta bibliografia esparsa sobre l'illa i la seva gent que feia temptadora la idea d'ajuntar tots aquests coneixements, una vegada condensats, en una sola publicació, perquè fins el moment de començar la nostra obra no n'hi havia cap que acomplís aquestes condicions. És a dir, en la literatura menorquina faltava una obra de síntesi que arreplegués tots els coneixements que s'havien recollit amb el temps. I aquest és el segon factor que ens va moure a dur endavant l'Enciclopèdia.

Hi havia, tanmateix, un altre aspecte a tenir en compte a l'hora d'encetar aquesta obra i que té a veure amb la matisació que hem dit que calia fer a l'afirmació de Pla entorn dels estudis existents sobre Menorca. Si bé és cert que en l'època que escrivia Pla els estudis sobre Menorca eren abundantíssims, moltíssim més que no a cap altra regió o comarca de dimensions semblants, açò no treu que hi hagués mancances importantíssimes. Els estudis abastaven, és veritat, tant els camps naturalístics com els històrics i socials, però, com es podia esperar, deixaven nombrosos buits en molts d'aspectes particulars que calia omplir.

Per acò, l'Enciclopèdia de Menorca no podia ser només una obra de síntesi de tot el que se sabia sobre l'illa, fins al moment de la seva publicació, sinó que havia de promoure una activitat d'investigació prèvia per completar els coneixements que mancaven en aquelles àrees que es con-

sideraven primordials, per aconseguir que la visió general de Menorca que se suposa que havia de donar l'Enciclopèdia fos raonablement completa.

Per fer acò comptàvem amb els investigadors necessaris, pel fet que, en els darrers vint anys, s'ha produït una mena de procés expansiu, sense paral·lel en la història de Menorca, quant a l'aparició de nous llicenciats que han orientat les seves carreres cap a la investigació, i ho han fet, precisament, en camps del coneixement que fins ara no havien estat explorats. A més, l'existència d'aquest procés ha tingut com a conseqüència un efecte de ressonància que ha fet que altres investigadors de les universitats de les nostres terres, o més llunyanes, s'hagin interessat per temes menorquins i hagin encetat les seves pròpies línies d'investigació.

Així doncs, la nostra obra és síntesi no només del que se sabia fins ara sinó també de la ciència que s'està fent. En aquest sentit, l'Enciclopèdia és una obra viva que, a mesura que creix, recull i també genera nous coneixements que vénen a sumar-se a tot el que fins ara havien construït les generacions anteriors.

Amb aquesta filosofia de construcció de l'obra es feia impossible, o almenys molt difícil, l'adopció d'una estructura alfabètica per a la nostra Enciclopèdia, ja que difícilment podríem aconseguir l'homogeneïtat que ha de tenir una obra d'aquesta mena, i per açò vàrem escollir de donar-li una estructura de tipus temàtic. D'altra banda, els destinataris naturals de la publicació, és a dir, els professors a tots els nivells i els estudiants a partir del segon ensenyament, a més d'un

públic general interessat per l'alta divulgació, feia més aconsellable adoptar l'estructura temàtica que permetia desenvolupar amb major profunditat els temes més inte-

continguts de l'Enciclopèdia tinguin la màxima difusió possible i, per acò, per molt que aquests continguts siguin el resultat d'investigacions recents d'especialistes, la forma

En la literatura menorquina faltava una obra de síntesi que arrebregués tots els coneixements que s'havien recollit amb el temps.

ressants, encara que per açò s'havia de sacrificar la major amplitud de temes que comporta una enciclopèdia alfabètica. En tot cas, aquesta pèrdua s'haurà de suplir, en part, per un darrer tom amb un índex al més complet possible per localitzar tots els conceptes, persones, elements naturals o llocs que hagin aparegut esmentats en un lloc o altre de l'obra. I, tal vegada, aquest índex pot ser la base d'una nova enciclopèdia alfabètica que complementaria, sens dubte, la temàtica, una volta aquesta estigui acabada.

Un altre aspecte a destacar de la nostra obra és aquest caràcter divulgatiu -que tot

de tractar-los ha de ser sempre la més planera possible però, tanmateix, sempre sense perdre rigor. És a dir, cerquem que les exposicions dels diferents temes siguin enteses per un públic ampli sense caure en simplificacions abusives.

Des d'aquest punt de vista, pensam que l'Enciclopèdia pot fer un servei clar a un dels programes més engrescadors de la Menorca actual, la declaració de lilla com a reserva de la biosfera. Aquesta declaració comporta, entre d'altres coses, una tasca de conservació i promoció del patrimoni cultural i natural del territori illenc i, acò, no tan sols amb

La nostra obra és síntesi no només del que se sabia fins ara sinó també de la ciència que s'està fent. En aquest sentit, l'Enciclopèdia és una obra viva que, a mesura que creix, recull i també genera nous coneixements.

just acabem d'esmentar de passada. Creiem que una de les finalitats del nostre treball és aconseguir que els

iniciatives preses des de les diferents administracions sinó també amb iniciatives ciutadanes preses a través d'orga-

nitzacions no governamentals o, fins i tot, iniciatives particulars. Tot acò pressuposa, per tant, un coneixement previ i exacte d'aquest patrimoni, un coneixement de la situació socioeconòmica actual i, en darrer terme, de la història que ens ha dut fins aquí. És aquest el motiu que ens fa tenir cura, avui encara més, del caire divulgatiu que vam voler per a la nostra obra des del principi. Som conscients que en certa manera l'Enciclopèdia arreplega tot el que ha permès que l'illa de Menorca fos declarada reserva de la biosfera i tot el que explica com l'illa ha arribat a la seva situació actual. I la divulgació de tots aquests coneixements podria ser una bona empenta, no l'única necessària malauradament, per aconseguir la valorització i el respecte de tot el que val la pena conservar.

Fins aquí, només hem parlat de Menorca. Acò podria fer pensar que la nostra obra és un treball autista tancat a l'exterior. Res més enfora de la realitat. Començant pels investigadors que treballen en l'obra, que tenen la seva feina habitual dedicada a estudiar altres indrets del país, fins a l'enfocament de l'Enciclopèdia, que en tot moment situa els temes a tractar en un context més ampli, passant per la col·laboració en els treballs d'investigadors no menorquins, però especialistes reconeguts en algun tema pel qual existeix un interès especial. Tot acò ens assegura un resultat obert als quatre vents, com ha estat oberta sempre, per bé i per mal, l'illa de Menorca. Terra de frontera de vegades, el darrer racó del món moltes altres, presa cobejada per les nacions, víctima d'invasions pirates, origen de poblaments en terres llunyanes, Menorca mai ha pogut, ni ha volgut, aïllar-se en la seva natura insular. La nostra Enci-

clopèdia ha de ser un reflex daquesta realitat per ser rigorosa. Per acò, superar els límits geogràfics de l'illa sense oblidar, tanmateix, que ella és la base on es recolza aquesta expansió és un altre dels nords de la nostra obra.

Valguin aquestes poques línies com a meditació en veu alta del que hem pretès a l'hora de començar la nostra enciclopèdia i del que ens ha passat pel cap a mesura que aquesta tasca s'ha anat materialitzant. Els resultats d'aquesta filosofia els podeu veure impresos en les pàgines dels nostres volums. En elles, il·lusions, projectes i treballs s'han fet lletres i imatges impreses. A vosaltres, lectors, correspon gaudir-ne dels resultats. □

L'STEI REP MENCIO PER PART DEL LOBBY DE DONES

Al darrer premi Olympia lliurat pel Lobby de dones de Mallorca, l'STEI va ser nomenat per la seva tasca en favor de la tasca coeducativa, manifestada sobretot en l'elaboració de material didàctic. Des d'aquí volem agrair-li aquest reconeixement.

ESPECIALISTES EN ARTICLES DE MUNTANYA, CAMPING, ESQUÍ I ESCALADA

ES REFUGI

Via Sindicat, 21 pati interior.
(antic edifici del
Sindicat Forà)

Telèfon 71 67 31
07002 Ciutat de Mallorca

T'EQUPAM PER A L'AVENTURA